

Ն. Ս. Օ. Տ. Տ. ԱՐԱՄ Ա.
ՄԵԾԻ ՏԱՆՆ ԿԻԼԻԿԻՈՅ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻՆ
ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆԸ
ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ ՄԱՅՐԱՎԱՆՔ
ՎԵՆԵՏԻԿ - Ս. ՂԱԶԱՐ
26-27 Յունուար, 1997

Կիրակի, Յունուար 26, առաւօտեան ժամը 10ին, Հռոմէն Վենետիկի օղակայանը կը հասնէր Արամ Ա. Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսը իր հետեւորդներով, բաղկացած Թեհրանի Առաջնորդ՝ Արտակ Արք. Մանուկեանէ, Յունաստանի Առաջնորդ՝ Սահակ Արք. Այվազեանէ, Հալէպի Թեմի Առաջնորդ՝ Սուրէն Արք. Գաթարոյեանէ, Ազգային Կեդր. Վարչութեան ատենապետ՝ Զարեհ Արք. Ազնաւորեանէ, Ծոցի երկիրներու Առաջնորդ՝ Օշական Եպիսկոպոս Զոյոյեանէ, Դպրեվանքի Տեսուչ՝ Շահան Վրդ. Սարգիսեանէ, Մեթր Ոսկիի Պապիկեանէ, Պր. Վարդան Վարդանեանէ (Իրանի երեսփոխան), Պր. Սիմոն Լիպարեանէ (Սուրիոյ երեսփոխան), եւ շուրջ յիսուն հոգիներէ բաղկացած հետեւորդներէ, ազգային զանազան պաշտօններու եւ պատասխանատուութիւններու վարիչներէ:

Օղանաւի ստորոտը, Մխիթարեան Միաբանութեան կողմէ, ողջունեցին Տեղապահ՝ Հ. Յովսէփ Ծ. Վրդ. Պեհեսնիրեան, Հ. Վարդան Վրդ. Քէշիշեան, Հ. Յարութիւն Վրդ. Պզտիկեան եւ Հ. Վահան Վրդ. Օհանեան:

Կաթողիկոսական պատուիրակութիւնը, օղակայանէն ուղղութեամբ դէպի Ս. Ղազար կղզին, Վենետիկի ծովակալին տրամադրած զոյգ շոգեմակոյկներով: Հազիւ Մխիթարեան Մայրավանք ժամանած, համաձայն Արամ Ա. Վեհափառի փափաքին, տեղի ունեցաւ Սբ. Պատարագ, մատուցուած Օշական Եպիսկոպոս Զոյոյեանէ: Խորանին որպէս սարկաւազ կը ծառայէին

Վեհափառ Հայրապետը՝ Մխիթարեան Հայրերու հետ
(27 Յունուար 1997)

Վեհափառ Հայրապետը կը պատգամէ՝ Մ. Ռաֆայելեան վրժ.ի մէջ
(27 Յունուար 1997)

Շահան Վրդ. Սարգիսեան, Վարդան Վրդ. Քէշիշեան, Յարութիւն Վրդ. Պղտիկեան:

Վստահաբար Կաթողիկոսին այցելութեան ամէնէն յուզիչ եւ իմաստալից պահը այդ եղաւ: Երեք դար ետք՝ տեսնել նոյն Ս. Խորանին վրայ, ժամանակավրէպ մրրիկով «հեռացած» եղբայրներու՝ միասիրտ, միահոգի եւ միատեղ աղօթելը, ամէնուս պատկանող, ամէնուս հարազատ Սուրբ Հայրերու, Սահակի, Մեսրոպի, Նարեկացիի, Շնորհալիի աղօթքներով, չեմ խորհիր թէ Ս. Խորանին ոտքին գտնուող Մեծն Մխիթարի ածիւնները անտարբեր մնացին հոգիներու միութեան այս յուզիչ պատկերին դիմաց, որ հիմնական նպատակը եղած էր իր ողջ կեանքին եւ իր հիմնած Միաբանութեան:

Եկեղեցւոյ բեմէն, Տեղապահ՝ Հ. Յովսէփ Մ. Վրդ. կուռ խօսքերով ողջունեց Կաթողիկոսը, շնորհակալութիւն յայտնեց, յանուն բոլոր Միաբաններուն, եղած այս պատիւին համար եւ յիշեցուց թէ Սահակ եւ Խորէն Կաթողիկոսներն ալ այցելած են Ս. Ղազար եւ բաշխած իրենց հայրապետական օրհնութիւնը (առանձին կու տանք այս ելոյթը):

Արամ Ա., ներշնչուած օրուան Աւետարանէն, գեղեցիկ խորհրդածութիւններու շարք մը կատարեց եւ աւելցուց. «Մենք պէտք է ըլլանք Քրիստոսի նման, կենդանի հացը, ո՛վ որ ուտէ այդ հացէն կեանք կ'առնէ եւ կը դիմէ դէպի անմահութիւն: Մխիթար Աբբահայր եւ իր աշակերտները կենդանի հաց եղան հայ ժողովուրդին ...»:

Վանքին սեղանատունը քիչ անգամ այսքան բազմութիւն կը տեսնէ: Արամ Ա. ի շուրջ հաւաքուած միաբաններն ու ազգայիններու բազմութիւնը, հոգեկան ուրախութեան խառնելով նաեւ մարմնականը, ունեցան ջերմ արտայայտութիւններ, ուր Աթոռակալ Յովսէփ Վրդ. իր բաժակաճառով, կը խտացնէր համայն Մխիթարեան Միաբաններու զգացումները (առանձին կու տանք այս ելոյթն ալ):

Հայրապետը, իր պատասխանի խօսքին մէջ, ի միջի այլոց, ըսաւ. «Ես քիչ առաջ, եկեղեցւոյ մէջ, յայտնեցի սէրս ու գնահատանքս հանդէպ Մխիթարեան Միաբանութեան: Այս Միաբանութիւնը մեր ժողովուրդի կեանքին մէջ արժէւորուած է իր ծառայութեամբ, իր գործով: Ես կը յիշեմ թէ ինչպէս, երիտասարդութեանս, Պիքֆայայի մէջ (Լիբանան) Անթիլիասի եւ Մխիթարեան վանքի միաբանները եղբայրացած էին՝ իրարու ստէպ այցելելով, որպէս մէկ սիրտ, մէկ հոգի: Մեր ծառայութիւնը մէկ է տարբեր ճամբաներով: Մեր փառքը մեր ծառայութեան մէջ է. այսպէս ըմբռնած ենք զոյգ Միաբանութիւններս:

Այս անքակտելի կապը աւելի պիտի զօրանայ, աւելի պիտի խորանայ այսուհետեւ: Ես այս զգացումներով եկած եմ այստեղ իմ գլխաւոր գործակիցներովս, փաստելու համայն հայութեան եւ աշխարհին թէ Անթիլիաս Մխիթարեան Միաբանութեան կողքին է միշտ եւ առաջին գիծի վրայ, ինչպէս ցոյց տուած է իր դժուարութեան օրերուն: ... Այս Հաստատութիւնը կը պատկանի ամբողջ հայութեան: Այս Հաստատութեան ցաւը մերն է, ուրախութիւնն ու փառքն ալ մերն է»:

Հայրապետը, յետ ներկայ եւ բացակայ բոլոր միաբաններուն յայտնելու իր յարգանքի եւ շնորհակալութեան զգացումները, որպէս սիրոյ եւ գնահատանքի արտայայտութիւն՝ նուիրեց հայկական սիրուն լանջախաչ մը, որպէս նուէր Մարտ ամսուան ընթացքին ընտրելի նոր Աբբա՛հօր համար:

Երեկոյեան ժամը Յին յարգանքի այցելութիւն մը կատարուեցաւ Վենետիկի ծիրանաւոր պատրիարքին: Եղան նուէրներու փոխանակումներ եւ յարգանքի արտայայտութեան փոխադարձ խօսքեր: Ապա այցելութիւն Ս. Մարկոս Աթոռանիստ տաճարին, եւ վերադարձ Ս. Ղազար:

Երկուշաբթի առաւօտ, Արամ Ա. Կաթողիկոս, իր չքախումբով մասնակցեցաւ գիշերային ժամերգութեան, միացած Մխիթարեան ներկայ բոլոր միաբաններուն, յուզումի եւ երկնային ուրախութեան նոր առիթ մը պարգեւելով, եւ յետ նախաճաշի եւ խմբական նկարի, շոգեմակոյկները ճամբայ ելան դէպի Վենետիկի տոճերու շքեղ պալատը, որ Հայր Յովսէփ Վարդապետի բացատրութիւններով՝ դարձաւ աւելի հմայիչ:

Մուրատ-Ռափայէլեանի աշակերտութիւնը կազմ ու պատրաստ էր, երբ Կաթողիկոսը իր չքախումբով մուտք գործեց այդ պատմական յարկէն ներս: Դպրոցական կոկիկ հանդէս մը, խօսքերու փոխանակումներ եւ յարգանքի ճաշկերոյթ մը տրուած Արամ Ա. ի եւ բոլոր եկեղեցական եւ աշխարհական չքախումբին: Ժամը 14ին Միլանօ ուղղուած գնացքը ճամբայ կ'ելլէր Վենետիկէն՝ հայ եկեղեցական եւ կրօնական կեանքի զարթոնքի ոտնաճայնը լսել տալով:

Հ. ՅԱՐՈՒԹԻԻՆ ՎՐԴ. ՊԶՏԻԿԵԱՆ

Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Արամ Ա. Կաթողիկոսին այցելութեան առիթով, Տեղապահ՝ Հոգեշնորհ Հ. Յովսէփ Մ. Վրդ. Պեհեսնիկեան, Վեներաբլի Միսիթարեան Միաբանութեան անունով ուղերձ մը տուաւ Մայրավանքի եկեղեցւոյ մէջ, եւ երկրորդ մըն ալ վանքի սեղանատան մէջ՝ յատուկ հիւրասիրութեան մը ընթացքին:

Պատմութեան համար առանձին կ'արձանագրեմք մեռել այս երկու եղբայրները, դարձեալ լեցուն եղբայրական միութեան անկեղծ խոհերով (26 Յունուար, 1997):

Վեհափառ Տէր,

Թոյլ տուէ՛ք որ մինչ կ'օրհնաբանենք Ձեր գալուստը Ս. Ղազարի այս մենաստանը, մեր սրտագին ողջոյններն ու խորին յարգանքը մատուցանենք յանձին Ձեզի՝ Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Վեհափառ Կաթողիկոսին՝ որ հաճեցաւ, իր չբախումբով, պատուել Միսիթարի այս տունը եւ ուրախացնել անոր զաւակները:

Ձեր ներկայութիւնը այսօր՝ կ'արթնցնէ մեր մէջ օրհնեալ յիշատակը Սահակ Բ. եւ Խորէն Ա. Կաթողիկոսներուն, որոնք անցեալին եկած ու կանգ առած են այս մենաստանի պահապան՝ Սեւանի Տիրամօր նկարին առջեւ, բերելով բարձր օրհնութիւնը Հայրապետական Աթոռին:

Տակաւին մեր յիշողութիւնը կ'երթայ հեռուն՝ Զարեհնեւրէն, Գարեգիններէն, Բաբգէններէն, Աջապահաններէն մինչեւ Այնթէպցի, Կեսարացի, Սասունցի, Զէյթունցի կտրիճ կաթողիկոսները՝ որոնք օտարութեան մէջ ցիրուցան մեր ազգին բեկորները պահեցին, պահպանեցին ու սփոփեցին: Այս բոլոր նուիրական Հայրապետները, այսօր դուրս կու գան պատմութեան ստուերներու մէջէն եւ լուսաւոր դէմքերով Ձեր Վեհափառութեան ընկերացած, կը բերեն մեր մարտիրոս Եկեղեցիին օրհնութիւնները:

Բովանդակ մեր Միաբանութիւնը, մեր նախնիքներուն եւ ներկայ ու բացակայ մեր սերունդին հետ, «Ովսանա օրհնեալ եկեալ»ով կ'ընդունինք Ձեզ՝ Ալիշանի՝ Հայոց Նահապետին՝ սրտով ու հոգիով:

Օրհնեալ ըլլայ, Վեհափառ Տէր, Ձեր գալուստը Հայոց այս կղզին, ամէն Հայորդիի ու Ձեր ալ հողամասին, որուն վարկը, Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին այցելութենէն անմիջապէս ետք, կը բարձրացնէք թէ՛ ազգին ու թէ՛ մանաւանդ օտար քաղաքական ու եկեղեցական հեղինակութիւններու աչքին:

Դարեր շարունակ այս տաճարին կամարներուն տակ հնչեցին Հայաստանեայց մեր Եկեղեցիին մեղրանոյշ շարականներն ու բարձրացան խնկաբոյր աղօթքները մեր ժողովուրդին ու իր Հայրապետներուն համար. վստահ եղէք, Աստուծով պիտի շարունակեն միշտ գոչել դէպի երկինք՝ խնդրելու Վեհափառ մեր Հայրապետներուն համար երկար կեանք եւ անսասանութիւն, մեր գաղութներուն, մանաւանդ Լիբանանի ու Միջին Արեւելքին համար բարգաւաճութիւն, ինչպէս վերածնած մեր Հայրենիքին՝ ամբողջական վերածաղկում, անկախ մեր Պետութեան համար ալ ամրակառոյց հաստատութիւն:

Վստահ ենք նաեւ, Վեհափառ Տէր, որ Ձեր օրհնութեամբ, Մխիթարեան այս Վանքն ալ, փարոսի պէս կանգնած Աղբիւրականի ափերուն, պիտի տոկայ բոլոր տեսակի փոթորիկներուն՝ ի փառս Աստուծոյ եւ յօգուտ եւ ի լուսաւորութիւն ազգիս մերոյ Հայկազնոյ. ամէն:

Հ. ՅՈՎՍԷՓ Ծ. ՎՐԴ. ՊԵՀԵՍՆԻԼԵԱՆ
ՏԵՂԱՊԱՀ

Վեհափառ Տէր,

Ս. Ղազարի տաճարին բեմէն բարի գալուստի մեր մաղթանքէն ետք, թոյլ տուէք որ կրկին յայտնենք մեր ուրախութիւնը եւ շնորհակալութիւնը՝ Ձեր ներկայութեան համար: Անգամ մըն ալ կ'ուզեմ նշել մեր խորին յարգանքի եւ պարծանքի դրդապատճառները եւ անդրադառնալ, առաւելապէս, մեր զգացածին, յոյսին եւ Ձեր բերած գրաւականին մասին:

Երախտապարտ ենք, Վեհափառ Տէր, որ եկաք մօտէն ճանչնալու մեզ, մեզի. եւս կարելիութիւնը տալու շօշափելու Ձեր հայրական մտածումներն ու զգացումները՝ Մխիթար Աբբաճօր զաւակներուս հանդէպ: Այս օրը պիտի մնայ պատուական ու պատմական, որովհետեւ բախտը ունեցանք Մեծի Տանն Կիլիկիոյ պատմական կաթողիկոսութեան Հայրապետը կարենալ հիւընկալելու եւ պատուելու՝ Մեծն Սեբաստացիի այս ձեռակերտին մէջ:

Ձեր այս այցելութիւնը կը գուզադիպի շրջանի մը՝ ուր Միաբանութիւնս կը գտնուի իր հիմնարկութեան երեքհարիւրամեակի զրեթէ նախօրեակին, մեր ազգին մեծ դարձի 1700ամեակին եւ բովանդակ քրիստոնէութեան 2000ամեակին առջեւ,

բայց նաեւ մեր նորընտիր ու բազմափաստակ Աբբահօր՝ Հ. Սահակ Ճեմճեմեանի մահուան վաղորդայինն եւ դարուս դժուարութիւններուն դիմաց: Ձեր այցելութիւնը մեզի համար քաջալերական իմաստ մը կը ստանայ այսօր եւ կը բերէ հաւաստիքը՝ որ մինակ չենք մեր ճիգերուն մէջ: Մենք եւս, Լիբանանի Ընծայարանով եւ Հալէպի վարժարանով Ձեր իրաւական սահմաններուն մէջ գործելով, վստահ ենք թէ կը վայելենք ու պիտի շարունակենք վայելել Ձեր հովանաւորութիւնը:

Մեր այս յոյսերը հիմնուած են անով իսկ, որ ինչպէս Դուք Վենետիկը չճանչցած՝ գիտէիք մեր մասին, մենք եւս, Լիբանանի մէջ թէ հեռուէն, հետեւած ենք ձեր առաքելաշնչան գործունէութեան:

Իրապէս Աստուածային Նախախնամութիւնը Ձեզ ալ կոչած էր՝ ի մանկութենէ՝ նուիրուելու Աստուծոյ ծառայութեան: Սարկաւազ, Աբեղայ, Մայրազոյն Վարդապետ, պատրաստուած ու հմտացած նախ Անթիլիասի կաթողիկոսական ճեմարանին ու ապա նաեւ արտասահմանի համալսարաններու մէջ, շուտով կոչուած նախ Տեղապահ ու անմիջապէս Առաջնորդ եւ Հայր Լիբանանի Հայոց Թեմին, հուսկ Կաթողիկոս Մեծի Տանն Կիլիկիոյ. չէր կրնար Գարեգին Ա. Կաթողիկոսը, աւելի արժանաւոր Հովիւ մը ձեռնադրել մեր եկեղեցասէր ժողովուրդին համար: Բացի վանքէն ներս Ձեր ստանձնած ուսուցչական, հրատարակչական եւ այլ բազմաթիւ պաշտօններուն, մեր աչքին անշուշտ զարկած էր միշտ՝ Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան միջեկեղեցական Ձեր քարտուղարի հանգամանքը՝ որ չուշացաւ միջազգային գետնի վրայ ալ փայլելու եկեղեցական բոլոր շարժումներուն գործօն մասնակցութեամբ, աշխարհի բոլոր եկեղեցիներու հորիզոնին վրայ ալ ցոլացնելով ապագայ արժանաւոր Կաթողիկոսի դիմագիծը:

Կրկին անգամ Միաթարեան Միաբանութիւնը իր ջերմ շնորհաւորութիւնները կը յայտնէ ու կը խնդակցի:

Ու ահա, Ձեր օծումէն հազիւ տարի մը ետք, նման Գրիգոր Լուսաւորիչին, նման Կիլիկիոյ նախկին Կաթողիկոսներուն, ուխտի եկաք գլխաւոր Առաքեալներու դամբաններուն, ցոյց տալով քրիստոսական միութեան տենչը՝ որ կը մաղթենք աղբիւր հանդիսանայ երկնային օրհնութիւններու, միջազգային եւս համերաշխութեան եւ գործակցութեան նոր դար մը բանալով՝ յօգուտ մանաւանդ մեր ազգին:

Անհուն հրճուանքով լսեցինք Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Գահէն տուած Ձեր առաջին պատգամը՝ «Մէկ եկեղեցի, մէկ ժողովուրդ եւ մէկ Հայրենիք»: Տայ Աստուած որ մարգարէական այս

խօսքերը իրականութիւն դառնան բովանդակ մեր ժողովուրդին համար, ու աւետարանական սէրը յաղթանակէ համայն եկեղեցիներու միջեւ՝ աւետելով Քրիստոսի տիեզերածաւալ թագաւորութիւնը:

Վստահ ենք որ Ձեր այցելութիւնը Ս. Ղազար, եղբայրական սիրոյ, մերձեցումի եւ սերտ գործակցութեան ալ նոր շրջան մը պիտի բանայ Անթիլիասի եւ Վենետիկի միջեւ՝ ի սպաս եւ ի շահ հայ ազգի մշակութային ու հոգեւոր կեանքին:

Յատուկ եւ սրտագին ողջոյններ Ձեզի ընկերացող Սրբազան Հայրերուն, ու բոլոր Անթիլիասի Միաբանութեան ուխտապահ անդամներուն. ողջոյններ յատկապէս Սուրէն Արք. Գաթարոյեանին, որ ա'յնքան մօտիկ է Հայէպի մեր վարժարանին ու ծանօթ Ս. Ղազարի:

Մեր ջերմ բարի գալուստի մաղթանքները հուսկ ձեզի, Վեհափառ Հօր ընկերացող ազգասէր ու եկեղեցասէր սիրելի ազգայիններ, որ ձեր անվերապահ նուիրումով վեր կը բռնէք եկեղեցական ու ազգային կառոյցները ո'չ միայն Լիբանանի ու Միջին Արեւելքի մէջ, այլ մինչեւ Հայրենիք, մինչեւ Սփիւռքի հեռաւոր անկիւններն անգամ, պատիւ բերելով բոլոր հայու-թեան: Մեր աղօթքն ու մաղթանքն է որ Դուք, ինչպէս նաեւ մեր ազգին ներկայացուցիչները եւ նախարարները, կարենաք ո'չ միայն իւրադղ կենակցութիւն մը ապահովել Լիբանանի մէջ, այլեւ պահել, պաշտպանել ու զարգացնել մեր ժողովուրդին կրօնական, մշակութային եւ տնտեսական ժառանգութիւնն ու իրաւունքները:

Վեհափառ Տէր, օրհնեցէ՛ք, եւ թող Ձեր Հայրապետական աստուածարեալ օրհնութիւնը ուր ալ իջնէ՝ միշտ ծաղկեցնէ, զօրացնէ ու անսասան պահէ, երկինքէն իջնող ցօղին պէս՝ որ արշալոյսը կ'աւետէ:

Հ. ՅՈՎՍԷՓ Ծ. ՎՐԴ. ՊԵՀԵՍՆԻԼԵԱՆ
ՏԵՂԱՊԱՀ